

# خویندنه وهیك بۆ سیاسهتی سوننی نه خشی نوئی ههلبژاردن، ههلوپستهکان ونیگه رانی له به شداریکردن

17-02-2021

نووسه رهکان

ناوهندی لیکۆلینه وهی رووداو

**کورتە :** دواى بپاردان له بازنهى ههلبژاردنهکان و پیکهینانى کوتله و هاوپهیمانییهکان بهر له ههلبژاردن بۆ راگهپاندنى گهورهترین کوتله بۆ پیکهینانى حکومهت به پێى دهستور، سهڕلێشیواپیهك لهبارهى هاوپهیمانییهکان ههیه. سهپاندنى مهرج و گۆرینی گهڕهنتیهکان دواى دووپاتکردنهوهیان و ههروهها رهتکردنهوهی پهیماننامه و ریکهوتنهکان و گۆرینی ههلوپسته زۆریک له پارتە به شداربووهکانی حکومهت له عێراقی نویدا له ئارادایه.

## فەواز تەيب |

دوای بېياردان له بازى هەلبژاردنه كان و پىكهينانى كوتله و هاوپهيمانيتيه كان بهر له هەلبژاردن بۇ راگه ياندى گهوره ترين كوتله بۇ پىكهينانى حكومت به پى دەستور، سەرلئيشيواييه ك له باره هاوپهيمانيتيه كان هه به. سه پاندى مهرج و گۆرپى گه رهنه تيبه كان دوای دووپاتكرنده وه يان و ههروه ها رهنه وهى په يماننامه و رىكه وه تهنه كان و گۆرپى هه لوئىستى زۆرپك له پارتە به شداربووه كانى حكومت له عىراقى نوپدا له ئارادايه. ئەمه سىيەم جاره كۆمسيۆنى هەلبژاردن كه له لايەن كوتله كارىگه ره كانه وه به رپوه ده برىت، وادهى ديارىكراو بۇ درووستكردى هاوپهيمانيتيه كانى هەلبژاردن دواده خات و له وانه يه ئەمه ش رادهى ئەم سەرلئ تىكچوونه مان پيشانبدات كه بالى به سەر رىبازى پارتە كاندا كيشاوه.

به حوكمى ئەوهى كه سيستمى موحاسه سه هيشتا به فشارى نيو ده وه لتهى خوى ده سه پىنيت، گروپ و پارتە سوونيه كان بۇ زياتر له پارتىك دابه شيوون. هه مووشيان ئىدىعاي ئەوه ده كه ن كه به هيزترين. سەرۆكى ئىستاي پەرله مان محمەد حەلبوسى به سەر زۆرپك له هاوپهيمانە سوونيه كانى قَلب بوته وه و به دوای دهره فتهى خويدا ده گه رپت و پىويستى به كاته له سيستمى سياسى عىراقدا. حەلبوسى پارتى پيشكه وتنى دروست كردو ده ستى به به خشينه وهى پاره به سەر شوپنكه وتوانى كرد. له گه ل ئەوه شدا هه ندىك ئەندام پەرله مان له پارتە كهى جيا بوونه وه. ههروه ها هه ندىك حزب له هاوپهيمانيتى هيزه كان كشانه وه تهنه وه ئه وانيش له لايەن ئەحمەد جبورى (ئەبو مازن)، خەميس خەنجەر (پروژهى عه ره بى) محمەد تەميم و تەلال زوبعى و ئەوانى دىكه وه سەر كرايه تى ده كرىن. حەلبوسى له هەلبژاردنه كاندا زياتر پىشت به پالپىشتى پارتە شيعيه دينيه كان ده به ستىت. به لأم به گشتى پىگه كهى له رزۆكه له چەند ئەزموو نىكدا له ئاستى لوكالى و ناوچه پيدا سەر كه وتنى به ده ست نه هيناه و وه كو كه سىكى بيئه زموون دهر كه وت. له لايه كى دىكه وه پارتى رزگارى و گه شه پىدان به سەر وكايه تى ئوسامه نوجه يفى سەر وكى پىشوو پەرله مان هه يه كه هه ندىك پارت و كه سايه تى دىكه، له ژىر چه تى ئەودا كۆبوونه تهنه وه. ئەوانيش وه كو سه لمان جومه لى و ئەحمەد مه سارى، عه بدولكه ريم عه بتان، عه بدولكه ريم سامه رانى، مه شعان جبورى و ئەوانى دىكه ن. ئەمان مورا هه نه له سەر كات ده كه ن بۇ دهر كه وتنى لاوازى ئەو پارتانهى كه له لايەن هاوپهيمانە شيعى و كورديه كانه وه پالپىشتى ده كرىن. پىوه ستيان به هه لوئىست و موحامه له نه كردنى ئەوانى دىكه هه يه هه تا جارىكى دىكه متمانهى سووننه كان به ده ست به يننه وه. به ئاشكرا له دژى پروژهى ئىران ده وه ستنه وه كه پىيانوايه ناوچه كانيانى به نادا په ره ورى و په لاماردان زه وت كردوه.

هاوپهيمانى نه سر به سەر وكايه تى حه يدەر عه باديش گروپىك له كه سايه تيه سووننه كانى به تايه تى له موسل، سه لآحه دين و ئەنبار به لای خويدا بردوه، به لأم هه رزوو، دوا به دوای كۆتايه اتنى خو شى سەر كه وتنى وه همى له دژى داعش له نه سر كشانه وه. خاليد عوبه يدى پاشه كشهى كردوو بووه پالپىشتىكارى (پروژهى حزبى رووبه رووبونه وه) به هاوپه يه تى محمەد عه بد ره به، عه بدولره حيم شه مەرى كه له ژىر چه تى (جه مال زارى) له گه ل مه نسور مه رعيد نوينه رى عه تا/فالح فه يياز له نيو گروپه سوونيه كاندا پىكه وه كاردەكه ن.

ناوى تازه له نيوگروپه سوونيه كاندا جه مال زارپيه كه له به كىتى زانايانى موسلماننه وه بۇ كارى سياسى له ناو عىراقدا دىت. وه كو ركه به رى خەميس خەنجەر دهر ده كه وىت. له رىباز و په يام و جوله كانيشدا نزيكى له گه ل پارتە شيعيه كاندا هه يه و له پىشت په رده وه پىشتگىريشان ده كات. ئەو چىتر له شوپنكه وتوانى جوله انه وهى سياسى ناترسىت.

دوای كشانه وهى ئەياد عه لاوى وه كو ئوپوزسيۆنى كارى سياسى، هاوپرپكانى به سەر چەند به ره به كدا دابه شيوون، گرنگترينيان حامد موتله گ، فەلاح نه قىب، عه بدولكه ريم عه بتان ومه يسون ده ملوجين. له موسلپشه وه فەلاح زه يدان، له تيف ئەلوه رشان ئەلحه ديدى كه له نيوان حەلبوسى وكه رابله و خەنجەر دا چه قيوون. ئەوانه ش كه نزيكى كه رابله ن كه سانى وه كو محمەد سه عيد هه لای به ك، محمەد ئىقبال ئەلسه يدەلى، مه حاسن حەمدون ئەلدەلین. تىبينى ئەوه ش ده كه ين كه كشانه وه يه ك له نيو توژى يه كه مى سياسيه سوونيه كانيش هه يه كه رۇليان كۆتايى هاتوو و زۆرجارىش دهر كه وتنىكى شه رمانه يان هه يه. ئەوانيش كه سانى وه كو مه حمود مه شه دانى، سألح موتله گ و سه ليم جبورىن.

پىده چىت حزبى ئىسلامى عىراقى له لايەنى خۆبه وه وا بېيارى دابىت كه له گه ل لايه نه كانى نزيك له ئىران هاوپهيمانى بكات. ئەمه ش له سەر ئەو بنه په تى كه له گه ل به ره ي به رگرى ئىسلامى دژى پروژهى ئەمريكى يه كبرنه وه. لايه نگرانى ئەم حزب له ناوچه كه دا، له ئەده بياتى سياسى خوياندا له رووى فيكرى و رىباز وه پالپىشتى ئەم بۆچوونه ده كه ن. ئەمان له هاوپهيمانى نه سر (سىيهرى حزبى ده وه) نزيكن. له

قۇناخى ئىستادا ۋەكو جۇلئەۋەسى سىياسى، ئەندامەكانىيان بەسەر تەۋاۋى لىستەكان دابەشئەكەن لەگەل ئەۋەشدا پلانىيان ھەبە تا بۆھەر پارىزگايەك شىۋازىكى مامەلەى جىۋازىيان بۇ ھەلپۇزاردن ھەبىت.

كوردەكان بە دەست پېشپىلكرانى رېككەۋتەنەكان و پەيمانىكىنپىيەكانەۋە بىرىندارىۋون و لەلايەن ھاۋپەيمانەكانىيان لە پارتە دىنپە شىعەيەكان لە تاراۋگە ( حزبى دەۋە/نورى مالكى-حەيدەر عەبادى، فەتخ/ ھادى عامرى و ئەبو مەھدى موھەندىس) زىاد لەلپدانپىكى بە تازارىيان پىگەشىتۋە. ئەۋانىش ئەمپۇ توۋشى ئىرباك بوون لە ھاۋپەيمانپىدا. لەۋانەيە لەم قۇناخدا سەدرۋ رەۋتى چىكمە نىزىكتىر بن لە كورد و ۋەكو بۇرادەپەك بن بۇ كورد ئەگەر كوردەكان ۋەكو پېشۋو يەكگرتوو بن. بەلام ۋەكو دەبىنپىن ناكۆكى لەنپوان يەكپىتى و پارتىدا ھەبە. ھەلبەت كورد خەسلەتپىكى ۋاشىيان ھەبە كە رەنگە بىۋان ھەموو پارتە سوۋنپە عەرەبەيەكان كۆبەنەۋە يان زۆربەيان كۆبەنەۋە ئەگەر باش ئىدارە و ھەماھەنگى بكن لەگەل پىگەى سىياسى ۋەكۆمەلەپەتپان. بىگومان ئەمەش ۋادەكات پىگەيان لەگەل بەغدا بەھىزتر بپت.

دوچارپىش بەرەى موستەفا كازمى سەرۋكەۋەزىرانى ئىستاپە كە ۋا دەكات كە كازمى بىۋانپت پارت و كەسايەتى عەرەبى سوۋنە راکىشپت، يەكەم دەستپىشخەرىش راگەياندى (حزبى قۇناخ) بوو لەلايەن ھەندىك لە خۇپىشاندەرانى شۇرپى ئۆكتۇبەرو ئەۋانەى بە روانگە ۋا پىشپىتى تىمەكەى كازمى لپانەۋە نىزىك. ھەلبەت ۋىنەكە ھىشتا تەلخە بۇ ئەۋان و جۇلەكانىشيان خاۋەو لەگەل پارت ۋەكەسايەتپەكانى ۋەكو جۇلئەۋەپەكى سىياسى يەكانگىردا يەكانگرتپەۋە. بۇپە كەسايەتپەكى عەرەبى سوۋنە شىك ناپەت كە خاۋەن قورسايى سىياسى بپت و ھاۋكارپى خۇى بە شىۋەپەكى روون لەگەل ئەۋ رەۋتەدا راگەياندىبپت. كازمى چەندىن پرسىيارى لەسەر ئەدائى خۇى بەجىھىشتۋە ۋە زۆربەى پەيمانەكانى نەبردۋتەسەر و تىمەكەپىشى پىرۇپاگەندەى سەرنجراكىشيان لە مپىادا بۇ دروست كىرۋە. كازمى زۆربەى ئەۋ ئامانجانەى تپپەپاند كە لەسەرى كاندىد كراۋبوو بەمەرچەۋە، بەراستپىش سەركەۋتوو بوو لە كوژاندەۋەى ئاگرى شۇرپى ئۆكتۇبەر بەسەر سىستىمى سىياسى و پارىزگارپىرد لە نفوزيان بە ھەموو دامەزراۋە مەدەنى و سەربازپەكانى دەۋلەت، ۋە گەپىشتن بە ئامانجەكانىيان بە بى ئەۋەى دەست لە بكوژى خۇپىشاندەران بەدەن و لپپىچىنەۋەيان لپكەن!!

بەشىۋەپەكى گىشتى دەكرپت ھەلۋىستى عەرەبى سوۋنە بۇ ئەم سى مىجۋەرە دابەشپىكرپت:

۱-مىجۋەرى نىشتىمانى لە دژى ئەكتەرە نا-دەۋلەتپەكان (مپلىشپاكان)

۲- رەۋتى لاپەنگر لە پىرۇۋەى ئىرانى كە ھەۋلەدەدات راستەۋخۇ يان ناراستەۋخۇ بە سامانپىكى گەرە بگات

۳- ئەۋانەى رەنگ دەگۇرن و سوارى شەپۇلەكان دەبن.

بەرۋارى نوئ: بۇ راگەياندى ھاۋپەيمانپىتپەكان بەشىۋەپەكى فەرمى ۲۷ شۇباتە ۋەكو بەرۋارى كۇتاپى، ديارە تا ئەۋ رۇۋە كۆبوۋنەۋە و گىفتووگۇكان ناۋەستن ئەگەر عىراقپەكان بە رووداۋىك شۇك نەبن كە دووبارە سەريان لى بشىۋىنپت ۋەھەموو كارتە سىياسىپەكانىيان بسوۋتپىنپت. بەتابەتى لە دۇخپىكدا لە پال مەلەفى ئەتۇمى ئىران پەلامار بە كاتپۇشا بۇ سەر بالىۋىزخانەى ئەمىرىكا و بەئامانجگرتنى ھاۋپەيمانى نپودەۋلەتى بە سەركرداپەتى ئەمىرىكا نەۋەستپت ئەۋا چارەنوۋسى ناۋچەكە بەشىۋەپەكى دپكە دپارپدەكات.